

Ērču encefalīta klīniskā gaita un neiroloģiskais iznākums Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā ārstētiem bērniem

Zane Odzeleviča¹, Dace Zavadska^{2,3}

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Pediatrijas katedra, Latvija

³ Bērnu klīniskā universitātes slimnīca, Latvija

Ievads. Lai gan 2006. gadā veiksmīgi tika uzsākts Valsts vakcinācijas plāns pret ērču encefalītu (ĒE) bērniem endēmiskajās teritorijās, Latvija joprojām ierindojas starp ĒE endēmiskākajām valstīm Eiropā. Aizviet šeit ir palielināts risks saslimt. Ērču encefalīts attīstības gaitā skar tieši centrālo nervu sistēmu, kas bērna vecumā ir tikai attīstības stadijā. Uzskata, ka bērniem ērču encefalīta klīnika un iznākums ir labvēlīgāki nekā pieaugušajiem, tādēļ simptomu diagnostikai jābalstās tieši uz bērnu klīniskās pētījumiem, lai ĒE salīdzinoši labvēlīgākas formas tiktu laikus atpazītas un ārstētas.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Raksturot ērču encefalīta epidemioloģiskās īpatnības, gaitu, neiroloģiskās simptomātikas sastopamību un slimības agrīno iznākumu ar ērču encefalīta diagnozi Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS) stacionētiem bērniem. Retrospektīvi aprakstīts pētījums, kurā iekļauti pacienti, kuri no 2000. līdz 2015. gadam ārstējušies BKUS ar diagnozi A84.7.

Datu apkopošana veikta no pacientu stacionāra medicīniskām kartēm, analizēšana notika ar *MS Excel* un *SPSS Statistics* programmu. Ziņas par ērču encefalīta epidemioloģiju bērniem Latvijā tika iegūtas Slimību profilakses un kontroles centrā.

Rezultāti. No 2000. līdz 2015. gadam BKUS hospitalizēti 90 bērni ar sākotnējo diagnozi ērču encefalīts (A84.7). Diagnoze seroloģiski tika apstiprināta 82 pacientam, tas ir vairāk nekā 1/5 jeb 22% no kopējā 366 ar ĒE saslimušo bērnu skaita šajā periodā Latvijā. Visbiežākais saslimstības laiks tika novērots no vēla pavasara līdz agram rudenim, sasniedzot virsotni jūlijā – 27% (n = 22). Visvairāk pacientu bija vecumā no septiņiem līdz 14 gadiem – 60% (n = 49), viņu vidējais vecums – 11 gadi. Vidējais hospitalizācijas laiks – 16,7 dienas (1–41).

Klasiskā klīniskā aina ar bifāzisku drudzi bija sastopama 50% (n = 41) gadījumā. Ar ērču encefalīta neiroloģisko simptomātiku BKUS iestājās 72% (n = 65) bērnu, no tiem meningīts bija sastopams 55% (n = 50), meningoencefalīts 10% (n = 9), meningoencefalomielīts 7% (n = 6). Drudža forma bija sastopama 19% (n = 17), savukārt 9% (n = 8) no 90 ar ērču encefalīta diagnozi stacionētajiem bērniem ĒE laboratoriski netika apstiprināts.

Secinājumi. Ņemot vērā, ka visbiežākais hospitalizācijas iemesls bērniem ar ĒE bija akūta neiroloģiska simptomātika – meningīts –, arī bērnu vecumā ērču encefalīts ir jāuztver ļoti nopietni.

Sākotnējie nespecifiskie simptomi var būt maldinoši, un, ņemot vērā ĒE epidemioloģisko situāciju un aktualitāti Latvijā, rūpīga, gadījuma definīcijai atbilstīga izmeklēšana ir svarīga, lai laikus sāktu terapiju un noteiktu režīmu, jo vairāk domājot par vēlīno seku, piemēram, postinfekcijas encefalopātijas (galvassāpes, atmiņas traucējumi), kraniālo nervu bojājumu u. c. ietekmi uz bērna tālāko dzīves kvalitāti.